

σινεμά/πολιτισμός 04

«Για χρόνια πλάγιαζα νωρίς»

«Γιος»

«Μίλα»

μικρού μήκους Δράμας

και ξεχώρισαν με την ποιότητα τους

σε περιπέτειες με αδιάστατους διακινητές, μέσα από γρήγορη εναλλαγή πλάνων, στο ρυθμό χιπ χοπ και ροκαμπίλι μουσικής και κίτρινους φωτισμούς που εντείνουν την αίσθηση καλοκαιριού. Ο βίαιος κόσμος της νύχτας σε κακόφημες γειτονίες, ιδωμένος υπό ήλιο, συναντάει απολαυστικά την αστεία παιδική ματιά του πρωταγωνιστή, με φόντο το βιομηχανικό τοπίο.

🎬 Βραβευμένο από ΕΚΚ, ΟΚΛΕ, ΠΕΚΚ και GSC, το δεκαπεντάλεπτο «**Μίλα**», του Ανδρέα Βακαλιού, με διττής σημασίας τίτλο -όνομα της πρωταγωνίστριας και προστακτική του μιλώ- περιλαμβάνεται ανάμεσα στην πλειάδα φετινών ταινιών με στενάχωρες θεματικές, σχετικά με την ασθένεια γονίων. Μετά το εξαιρετικό περσινό «**Deathcar**», ο Βακαλιός ξεδιπλώνει πετυχημένα την τραυματική σχέση ενός άρρωστου πατέρα με την νεαρή κόρη του. Σκηνοθετικός ρεαλισμός αλά Ντάρντέν, με κάμερα που ακολουθεί την νεαρή πρωταγωνίστρια, πλάνα λουσμένα στο φως του ήλιου, που αναδεικνύουν τα νιάτα της 20χρονης μακρυμαλλούσας, αλλά και σεναριακά επεξεργασμένους χαρακτήρες που αποκτούν υπαρξιακό βάρος, τη μέρα που η κόρη αποφασίζει να επισκεφτεί τον πατέρα της στο νοσοκομείο, σε μια συνάντηση που επαναπροσδιορίζει τη σχεδόν ανύπαρκτη σχέση τους, μπρος στην προοπτική του θανάτου.

🎬 Αξιόλογες σκηνοθετικές προσεγγίσεις, που δεν βραβεύτηκαν: Σε ένα μόνο δεκάλεπτο, ο Κώστας Τατάρογλου μεταφέρει έξοχα στο «**Γιος**» την εγκατάλειψη μιας εξαθλιωμένης επαρχίας, μέσα από την ελλειπτική αφήγηση

της ιστορίας ενός νεαρού, που μετά την ταφή του πατέρα του, παρατάει τη μάνα του και το φτωχικό τους στο χωριό, για να μεταβεί στα αστικά κέντρα. Ανάμεσα σε σιωπές και κενούς χρόνους, η σκηνοθετική επιδεξιότητα βασίζεται στη χωροχρονική χρήση των αγγελοπουλικών πλάνων-σεκάνς, που εκφράζουν ταυτόχρονα διαφορετικές χρονικές στιγμές, μέσα από την κίνηση της κάμερας σε διαρκή αφηγηματική ροή. Η εγκυβωτισμένη σύλληψη του ήρωα να κοιτάζει μέσα από το παράθυρο τον εαυτό του που σκάβει απ' έξω, προδίδει υπερρεαλιστική φιλοσοφική διάσταση, που εδράζει σε ταρκοφσκικές και αντονιονικές σκηνοθετικές επιρροές, με αινιγματικές εικόνες που παρουσιάζουν ταυτόχρονα, σε μια λήψη παρόν, παρελθόν ή μέλλον.

🎬 Με περιορισμένες αρκετά φέτος τις θεματικές ταινιών είδους, ξεπρόβαλαν μονάχα μερικές, σχετικά με τον κόσμο της νύχτας. Ολοένα σπανίζουν και οι ταινίες που θίγουν εργασιακές θεματικές, παρότι η ανεργία μαστίζει. Δείγμα ατόφιου κοινωνικού ρεαλισμού σχετικά με ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον είναι «**Η γραμμή**» (11') του Λουκά Αγάλαστου. Μια τραπεζική υπάλληλος εκπαιδεύεται από έναν έμπειρο συνάδελφο πώς να παρακάμπει ηθικές αναστολές και να απαιτεί τηλεφωνικά, ως στυγνή εισπράκτορας, την αποπληρωμή μικροοφειλών, ενοχλώντας ακόμα και συγγενείς. Σοκάρεται όμως όταν μια ανυποψίαστη για το χρέος του γιου της μητέρα, της αποκαλύπτει την απώλειά του, εξαιτίας θανατηφόρου δυστυχήματος.

🎬 Στις ταινίες που εμπλέκουν δημιουργικά

κοινωνικές θεματικές όπως το προσφυγικό, συγκαταλέγεται και το «**Γιαζίντι**» (20'), σπουδαστική ταινία του μόλις 21χρονου Έκτορα Σακαλόγλου, που καταγράφει την τελευταία μέρα πριν την αναχώρηση για κεντρική Ευρώπη του λιγομίλητου Σαμάν της φυλής Γιαζίντι, ενός βορειο-Ιρακινού πρόσφυγα, που επιβίωσε στην Αθήνα ως πυγμαχός. Η δυναμική σκηνοθεσία με βραδινά πλάνα συμπληρώνεται με εμβόλιμες εικόνες μνήμης από βίαιη καταστολή αστυνομικών, αλλά και από την καταδίωξη μαυροντυμένων εθνικιστών με πυρσούς. Η ένταση σε στημένους αγώνες στο ρινγκ αποδίδεται με μαυροκόκκινους φωτισμούς, μέσα από διαφορετικές γωνίες λήψης, που προβάλλονται ταυτόχρονα σε μια οθόνη μοιρασμένη στα τέσσερα. Ο σκληρός κόσμος των πυγμαχών μπλέκεται σεναριακά με μεταναστευτικό και ρατσισμό, σε μια ιστορία με πρωταγωνιστή έναν μετανάστη που θα μπορούσε να διακριθεί στο άθλημά του. Η μετακίνησή του προς τα σύνορα λειτουργεί μεταφορικά σαν ταξίδι με τη βάρκα του Αχέροντα. Η σκηνοθετική δεξιοτεχνία εμπλουτίζει το ρεαλισμό, καταλήγοντας σε ένα συμβολικό πλάνο, με την αλλαγή κάδρου σε οριζόντιο άνοιγμα θέασης, σαν υποκειμενική λήψη μέσα από το άνοιγμα μπούργκας, με τα δακρυσμένα μάτια μιας γυναίκας. Η μετάβαση στον άλλον κόσμο, με φόντο το ομιχλώδες ορεινό τοπίο με την ανεμογεννήτρια, υπογραμμίζεται με ένα απόκοσμο χορωδιακό του Άρβο Περτ.

🎬 Εξαιρετική, τέλος, χρήση αλλαγής κάδρου και σπουδή πάνω στο μονοπλάνο παρατηρούμε και στο «**The right one**» (14'), του διακεκριμένου στη Δράμα Γαβριήλ Τζάφκα, που συνσκηνοθετεί με την Σλοβένη Urška Djuki, όπου καταγράφεται

η κρίσιμη επίσκεψη της αρραβωνιαστικιάς του γιου στην κτητική χήρα μητέρα του, που την ερμηνεύει η καταξιωμένη Σέρβα ηθοποιός Μιριάννα Καράνοβιτς. Η προετοιμασία με μπισκότα και πίτες για την υποδοχή δεν αποτρέπει τα πικρόχολα υπονοούμενα που προκαλούν την επιθυμητή ρήξη. Το βαθύτερο ψυχαναλυτικό σημαινόμενο εμπεριέχεται στην εμπνευσμένη σημειολογικά σκηνοθετική σύλληψη, αποδεικνύοντας πως η μικρή διάρκεια στα χέρια ικανών δημιουργών μπορεί να δώσει ολοκληρωμένη κινηματογραφική πρόταση. Ανάμεσα στο σκηνοθετικό παιχνίδι με το ηχητικό σημαινόμενο που αναπτύσσεται στο εκτός κάδρου πεδίο, οι σκηνοθέτες μας υπενθυμίζουν πως στο σινεμά τα πάντα εξαρτώνται από την οπτική γωνία και το κάδρο που επιλέγει ο σκηνοθέτης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αρχικά αινιγματική θέση της σταθερής κάμερας αποκαλύπτει, μέσα από σεναριακά συμφραζόμενα, το υποκειμενικό άγρυπνο βλέμμα ενός απόντος τέταρτου χαρακτήρα, απέναντι απ' τους τρεις ορατούς πρωταγωνιστές. Παράλληλα όμως, το αρχικά σταθερό μονοπλάνο, όπου εκτυλίσσεται όλη η δράση σε πραγματικό χρόνο, μπροστά απ' την κάμερα, ανακαλώντας τη μετωπικότητα και αμεσότητα της θεατρικής σύμβασης, μετακινείται σταδιακά μέσα από μια ανεπαίσθητη εστίαση που προκαλεί αλλαγή σχήματος του κάδρου, περιορίζοντας το αρχικά απλωμένο σε όλη την οθόνη άνοιγμα του φακού, στο ορθογώνιο κάδρο που ορίζεται από τη φωτογραφία της πατρικής φιγούρας, στην οποία αναφέρεται η όλη σύλληψη.

* Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com